

1275677118

תוך הכלל הוא חלק הכלל. ואין חלק הוא הכל. אבל
 [אנתו] שנבדל מן הכלל אינו נכלל בתוך הכלל. ולכך
 הוא שקול כמו הכל בעבור שהוא בסני עצמו כמו
 הכל. ודבר זה ידוע, כי נחשב אשר בו יראת שמים
 נבדל מן העולם ודבר זה רמזו חכמים במסכת אבות
 (פ"ב מ"ה) אין בור ירא חטא. רצו בזה מי שהוא
 בור שהוא גשמי. אינו ירא חטא כי מדריגת יראת
 חטא שהוא נבדל מן הגשמי. ואל"כ לא היה ירא
 שמים. ודבר זה נפרש בטמוך. ולכך הוא שקול כנגד
 כל העולם. לפי שבעל [ירא] חטא נבדל מן העולם
 הגשמי. [לכן] הוא שקול נגד הכל בעבור שהוא בפני
 עצמו ואינו חלק [הכלל]. ודברים אלו ברורים מאוד.
 ומי שאמר שכל העולם לא נברא אלא לצוות. רצה
 בזה כי זה שיש בו יראת שמים הוא משלים הכל.
 / שאין לומר כמו שסובר הראשון. שלא נברא העולם
 אלא בשביל אותו שהוא ירא שמים. ואין נחשב
 המצואות בלא יראת שמים. וגם אין לומר שלא יהיה
 העולם נחשב כלל זולת אותו שיש בו יראה. / ולכך
 אמר לא נברא כל העולם אלא לצוות ולחבר לזה
 האדם. שבשביל שהכל מתחברים אליו הרי כאלו
 יש [לכל העולם] מדריגה זאת של יראת שמים] כי
 ערך] ירא שמים אל שאר הבריות. כמו ערך הנשמה
 אל הגוף. שהנשמה היא גבולת בלתי גשמי והגוף
 הוא חמרי. ונברא הגוף שיהיה [לה] חבור אל הנשמה.
 וזה שאמר לא נברא כל העולם אלא לצוות לזה. והבן
 זה כי יש עוד דברים מופלגים ועמוקים ואין להאריך.

עצמו זהו בודאי טוב. כי אין ספק שהשחוק יותר
 [טוב] מן הכעס. ולכך השחוק [שהוא] לתכלית עצמו
 הוא טוב והוא שחוק של עולם הבא. [מן] הכעס שהוא
 לתכלית עצמו שהוא רע והוא כעס של עולם הבא /.

ושבח אני את השמחה. (שם). וכתוב ושבתני אני
 את השמחה וכתוב ולשמחה
 בשמח' או נפשו בשלימו'.
 כמו שבארנו דבר זה
 במקומת הרבה מאוד
 מענין השמחה שהיא
 שלימת הנפש. וכאשר
 השמחה היא של מצוה. או
 השלימות הוזה שלימות
 אלקי. ושלימות הוזה ראוי
 לשבח. אבל השלימות
 שאינו אלקי רק שלימת גופני. מה זאת כי אין זה
 מעלה ושלימות כאשר [השלימת הוזה גשמי. אבל הוא
 הסרון שהוא בוטה אחר הגשמי]. רק כאשר השלימת
 הוא אלקי. ואז יש לשבח השמחה הזאת.

ואמר שאין השכינה שורה וכו'. פי' כי מעלת
 השמחה כי אין השכינה שורה. פירוש כי
 אין השכינה שורה על דבר חסר רק על השלם.
 ולפיכך כאשר נפשו אינו בשמחה והיא בחסרון. אין
 השכינה שורה. אבל השמחה הגשמית אין השכינה
 שורה על ידי שמחה [זאת]. כי השיי' נבדל מן הדברים
 [הגשמיים]. כלל הדבר. כי מה שאמר שלמה ושבח
 אני את השמחה. היינו כאשר [השמחה היא אלקית].
 אבל השמחה שהיא גשמית למה זאת.

וכן לדבר הלכה. שאין (שם). שאין שכינה שורה
 לתורה שהיא אלקית
 חבור רק אל השלם ולא
 אל החסר. כי התורה
 [למעלתה ושלימתה לא
 תתחבר אל המקבל]. רק
 כאשר המקבל בשלימות. או אפשר לו לקבל [התורה
 השלימה] ולא זולת זה. והוסיף רבא וכן לחלום טוב.
 שמראין לו לאדם חלום טוב כאשר הוא בשמחה.
 ודבר זה שהחלום אחד [מששים בנבואה] (ברכות ג"ז
 ב'). וכמו שאין השכינה שורה רק מתוך שמחה. [כך
 אין חלום טוב רק מתוך שמחה]. ודוקא חלום טוב.
 כי חלום טוב במה שהוא טוב. יש לו מדריגה יותר
 עליונה מן החלום הרע. כי כל טוב יש לו מדריגה
 עליונה ביותר ולכך לחלום טוב.

טוב כעס משחוק וכו'. (שם ע"ב). כתיב טיב כעס
 נראה שהפירש על פי
 המדרש הוזה כי טוב הכעס
 כאשר הכעס אינו לעצמו.
 כי הכעס שיש לצדיקים
 בעולם הוזה אינו לתכלית
 עצמו רק לנקותם מן
 החטא להביא אות' לעולם
 הבא. מן השחוק שאינו
 בעצמו ג"כ. כי השחוק
 שיש לרשעים בעולם הוזה
 אינו רק לטורדם מן עולם הבא [ולשוך] כעס משמש
 על זה דבר שהוא כעס להוכיח האדם בשביל חטא
 וזה נאמר על הכעס שהוא על הצדיקים בשביל חטא
 שעשו וכן השחוק הוא דבר שאין בו ממש רק שחוק
 ונאמר זה על הטוב שהוא לרשעים בעולם שהוא שחוק
 שלא נשאר תמיד זה השחוק. כי הכעס [שהוא] לתכלית
 עצמו הוא רע [שהו לרשעי]. / והשחוק שהוא לתכלית

משתוק וכתוב לשחוק אמרתי
 מהולל וכו' לא קשיא טיב
 כעס משחוק טיב כעס שכועס
 הקרוש כרוך הוא על הצדיקי
 כעילם הוזה משחוק שמשחק
 הקביה על הרשעים בעוה"ז
 ולשחוק אמרתי מהולל זה
 שחוק שמשחק הקביה עם
 הצדיקים בעולם הבא.

משתוק וכתוב לשחוק אמרתי
 מהולל וכו' לא קשיא טיב
 כעס משחוק טיב כעס שכועס
 הקרוש כרוך הוא על הצדיקי
 כעילם הוזה משחוק שמשחק
 הקביה על הרשעים בעוה"ז
 ולשחוק אמרתי מהולל זה
 שחוק שמשחק הקביה עם
 הצדיקים בעולם הבא.

הא ברבה הא בתלמיד. פירוש התלמיד מצד שהוא מקבל [התורה ומקרב אל התורה]. ולכך כל תלמיד שאין שפתותיו נוטפות מר דהיינו מרידות תכונה שפתותיו. כי התורה היא אש [כמו שהתבאר פעמים]. וראוי שתהיה התורה כערך אש.

(שם). אינו והאמר רב גידל אמר רב כל תלמיד חכם שישב לפני רבו ואין שפתותיו נוטפות מר תכונה וכי לא קשיא הא ברבה הא בתלמיד יאי בעית אימא הא יתא ברבה ולא קשיא הא מקמי דליפתח הא לבתר דפתח.

פנים נקראים אנשים רעים. שבשביל רשעתם הם מעיזים [נגד האדם]. ואלו הם רשעים בלבד רק מכה רשעתם הם מעיזים. ומעזות פנים. היינו מי שיש בו מדת העזות בעצמו. וזה עזות פנים כך יראה. ויש לפרש ג"כ כי חבור העזי פנים יחד. אף שאין בהם מדות העזות כיון שיש לו מסייעים מעיזים ומסייע. כמו שאמרו ז"ל (גטין ס"ד ב') כיון דאיכא עד דמסייע [בהדה] מעיזה ומעיזה. שאי אפשר כאשר האדם יחידי להעזי כל כך. ולכך אמר מעזי פנים ומעזות פנים. היינו מי שגבר בו מדת העזות כל כך עד שהוא מעזי אפילו יחידי וזה נקרא מעזות פנים**).

דהיינו שכל אדם מקרב אל האש בפחד ובראה. וכך ראוי שיהיה אל התלמיד [נחשב] התורה. ומי שאין התורה בערך [זה] אליו. רק מקרב אל התורה בלא יראה הוא נכוה. כמו שמקרב אל האש בלא יראה אבל רביה שכבר יש לו התורה. ואין מקרב אל התורה. ראוי שיהיה בשמחה ובשלימות. כדי שתהא התורה [אצלו בשלימות].

[עתידה] אשה שתלד בכל יום [דבר זה נתבא' בס' הנצח (פ' ג')]. מפני שדרין בין החולות פירוש זאוויר של חולות פעולתו כך. לעשות העינים [תרוטות. וכן מה שאמר שדרין בין בצעי [המים]. ואוויר זה כך הוא ועושה הברש כך עד שהרגלים הם רחבות כך פירשו.

וקאמר אב"א הא והא ברכיה הא קודם דפתח שמעתייה. ראוי שיהיה לו שמחה. [כדי שיהיה לבו רחב בתורה. ואי משום כבוד התורה. הרי עדיין לא התחיל ללמוד]. אבל כאשר התורה יוצא מפיו. התורה עצמה היא של אש. ומאחר שהיא של אש [צריך שיהיה יראה במקום אש. לכך צריך שישב באימה ובראה. משל לאדם שמקרב עצמו אל המלך. קודם שמגיע אליו יש לו שמחה]. וכאשר הוא לפני המלך. או ראוי שיהיה לו אימת מלכות. וכך ראוי לאדם שיהיה בשמחה ובשלימות. [שאין השכינה שורה אלא מתוך שמחה כדאמר שם]. וכאשר הוא עם התורה ראוי שיהיה באימה בפחד מפני כבוד התורה*).

לער בו הוציא אותו בנויפה. מפני שלא היה מאמין בתורה שבעל פה. ולא דמי להנהו דלקמן. שלא שייך לגעור בהם. ומכאן יש ללמוד שהקראים אינם בכלל מינים. כי אם היו בכלל מינים אין סברא שהיה מקבל מין להתגיר. והטעם הוא. כיון שגוף התורה מקבל. רק הפי' אינו מקבל. בודאי יבא לקבל ג"כ הפי'. ודוחק לומר שהיה הילל סומך על זה שיקבל ג"כ תורה שעל פה. מכל מקום מין לא הוי בכלל ישראל. ולא שייך גביה גירות

רצונך שתשתה כוס של יין. ר"ל כי הצדיק נותן כוס של תרעלה לשתות. כאשר הצדיק נכנע לפני הרשע עד שהרשע נהנה מן הכנעתו. דבר זה נקרא כוס שנותן לרשע לשתות. והוא הכנעת הצדיק לפני הרשע. כאשר צריך הצדיק לכבד הרשע על כרחו. עד שנהנה מן דבר זה הרשע. [והנאה זאת] כוס תרעלה לרשע.

מעזי פנים ומעזות פנים. (שם). דרכי כי הוה מצלי נראה פירוש מעזי אטר יהי רצין מלפניו הי

* עי' נתיב התורה פ"י.
** עי' בגוד אר"י על השי"ס הנדפס.

מן אכשף ח"ו ונלכדתי. השם ברחמי צילני משנאות. ועוד חונן למועד אילי אוכת לחבר על בללות המור אה"ע או עב"פ על דיני גמין לסנפן לקונטרס עננא דאיתתא א"ה.

ובערת פרענא על ברבי בקדה השתתווית ונאנא מרזי ומצלי קדם אלהא דשטיא אשר הביאני עד הלום, עדי יראני נפלאות מתורתו יאוכה לזכות את הרבים בשאר חובותים על שאר סוגיות הש"ס והפוסקים, ומה אוכה לראות בנים ובני בנים בנין חתנין רבנין הם זאנאיהם וצאצאי זאנאיהם מילים ידאי ה' לימדי תורתו לשמה, ומי יתן יהיה כל עם ה' נביאים כי יתן ה' את החן עליהם ויקבץ נדחיהם לתשוב שבותם כינים אל ארבותיהם לירושלים עיר הקודש בהצרותיהם ובפירותיהם, והיה עיניהם רואות את מוריהם ליהנות מזיו השכינה ועמדותיהם בראשיהם אמין וכ"ר:

הלא ב"ד ועירא רבנן חבריא אוד המוצל מאש

נאום הצעיר יעקב יושע ב"א מוה"ר צבי הירש וצ"ח"ה

מתוך הספר לבל יהא נבדל להשיב ב"א אחר הפנין היטב כאשר באמת ואמונה מהרי בשחק שבחוב הדברים היה לי יגיעה רבה, לא יום ולא ימים כי אם לעתים מוכנים אף תודש ימים בעיני סוגיא אחת ולפעמים אף ימים ושנים רבות עברתי בעונא בעלמא על הראשונים ונרעתי והוספתי כאשר כתבתי קצת מהם בקונטרס אחרון בלשון קצרה להקל על המעיין, ומחמת בודדת הזמן לא אסתייע לי מילתא גם בזה הקונטרס וכדבעי לי למיעבד לא עבדי והביתתי לקצר מאוד:

ואף כל כי האי מילתא נמי צריך לאודועי שלא יסמך שום אדם על הכרעתי שמתבתי ובקונטרס אחרון לסור ימין ושמאל מדברי הקדמונים, ואנכי לא באתי אלא לעורר את לב המעיין, ולמי שודע במצב ההכרעה להעמיק עיניו בעננים האלו אשר עומדי עליהם להיות כמסתפק ושואל, ישמע חכם ויוסף לקח לראות והתבטו דברי הצרפן בצירוף אחר צירוף לדברי הקדמונים והאחרונים אם לא. ולזאת הסיבה בעצמה נרדעתי לאחור בשתענתי המסכת גמין וח"ל כתבתי קונטרס אחרון על חידושי הדין להביאם אף בדרך קצרה לגודל החומר

פתיחה

לחדד בו לתלמידים כדאשכחן להדיא בכמה דוכתי ברבה גופיה דאמרינן ורבה להודווי לאביי הוא דעבדי, וכל זה הוי מקמי דפתח בשמעתיה אבל לבתר דפתח הוי יתיב כאימתא וקא מגמיר להו אגמורי לאסקוי שמעתא אליבא דהילכתא, או שנאמר רבני מילי רבדיחותא שהיא שמחה של מצוה היינו במילי דאגדתא שמשמח לכו של אדם שאגדה מושכת לכו של אדם לדברי תורה:

עוד מצינו ג"כ שהקדמונים מפרשי המשניות אחזו שער לאהדורי אטעמא כטעם סדר המסכתא שסידר רבינו הקדוש כל מסכתא במקום הנאות לה כמו שמצאנו להרמב"ם ז"ל בפ"י המשניות ובעל תו"ט דרך בעקבותיו ג"כ בזה ועתה אמינא במלתא דשויה לכוליה שהיא עולה לכאן ולכאן לטעם סידור המסכתא ולפתוח במילי רבדיחותא איבעית אימא שמעתא ולחדד התלמידים ואיבעית אימא נמי במילי דאגדתא ושניהם עולין בקנה אחד:

והנה הראשונות ישמיענו בענין טעם סידור מסכת כתובות מצאתי לבעל תו"ט שכתב בריש מסכתא כתובות טעם סידורה כבר מבואר ממה שכתבתי בריש יבמות עכ"ל, ובאמת ראיתי שכל דבריו בתחילת מסכת יבמות אין הטעמים מספיקין אלא על מה שסידר רבינו הקדוש יבמות קודם כתובות ולא להיפוך אבל מ"מ עיקר התמיה במקומה דמסכת קידושין הו"ל לאקדומיה ולפתוח בו כרישא או עכ"פ לסדרו אחרי יבמות קודם כתובות דהא ודאי לעולם הקידושין קודמין לכתובה לא

אמר המחבר יען כי מצינו בדברי חכמינו ז"ל דגוסינן במסכת שבת פרק במה מדליקין ודף ל' ע"ב רבה מקמי דפתח להו לרבנן אמר מילתא רבדיחותא ובריתא רבנן ולסוף יתיב כאימתא ופתח בשמעתיה. ולענ"ד כמו זר נחשב לפרש דברים כפשוטן שהיה אמר להם מילתא רבדיחותא ממש במילי רבדיחי המלבד שהוא מוקצה מהרעת, אלא רבלא"ה לא יתכן לפרש כן דהא מייתי להא מילתא אהא דאמרינן לעיל מינה שאין שכינה שווה לא מתוך שחוק ולא מתוך קלות ראש ולא מתוך שיחה ולא מתוך דברים בטלים אלא מתוך דבר שמחה של מצוה אמר רבי יהודה וכן לדבר הלכה ומקשינן עליה איני והאמר ר' גידל אמר רב כל ת"ח שיושב לפני רבו ואין שפתותיו נוטפות מר תכונה כו' ומשני לא קשיא הא מקמי דליפתח הא לבתר דפתח כי הא דרבה מקמי דפתח כו' וא"כ משמע להדיא דמקמי דפתח הוא דקאמר רב יהודה וכן לדבר הלכה ופרש"י דצריך לפתוח במילי רבדיחותא ברישא וא"כ אי אפשר לפרש דהאי מילי רבדיחותא היינו מילי רבדיחי במילי דעלמא דהא אדרכה אמרינן להדיא בהיפוך שאין לפתוח בדבר הלכה מתוך אחד מכל אלו וכ"ש היכא דאיכא כולה לגריעותא.

אלא על כרחך צריכין אנו לפרש דהאי מילתא רבדיחותא צריך להיות בענין שמחה של מצוה דעליה קאי וא"כ יתכן לפרש באחד משני דרכים או שנאמר דהאי מילי רבדיחותא היינו ג"כ בדברי תורה שהיא שמחה של מצוה שמשמח הלב אלא שהיה אמר לתלמידיו אף שלא אליבא דהילכתא אלא כו' ו

רגליכם בן לכם יהיה אטפי דאין לכם כלל זכות רגלים כדביארנו חפ"ה כל מקום אשר חדרוך צו כף רגלכם לכם יהיה :

לא יתילצ איש בפניכם פחדכם ומוראכם יסן ס' נראה דהענין הוא דזכות של עשו היה בכל דהיה מחניף לאביו בדברים רבים כדי לכבדו וסיה ינחק חושב אותו ללדיק וישר בעיני ס' אבל באמת כאשר העביר פניו ממנו לא חשב כלל רק דברי רמאות ודברי עקש ופחלחול כדי לרמאות את אביו ואין לו זכות כלל רק כמה שביבד את אביו בפניו אבל מאחוריו אין לו זכות ח"ס לא יתילצ איש בפניכם היינו שיבדחו מפניכם ויהיה מראים לכם עורף ואלו פחדכם נופל עליהם כי מאחוריו אין להם זכות אבות היינו זכות כיבוד ויפול בידכם :

פרישת ראה

פרשה ראשונה אמאל בכוף הסדרה ודויה המקום אשר יבחר ס' אלקיכם וגו' נראה דנכסך למעלה על הפסוק והיה לכם מכל ארציכם מסביב וישבתם בטח דיש למת טעם על דישאל לא היו ממוצין לבנות בית הבחירה עד אמר ירושה וישיבה רק נראה דבאמת היה זה ענין גדול להיות הים והרכוש וליך למרחוק לירושלים רק הבטיח לנו המקום לא יחמוד איש ארץ כי שלוח מלוח אינם נזוקין ואמרו אף בחזרה דכתיב ופגית בבוקר וגו' אך אמרו במקום דשכיח הזקא לא אמרינן דשליח מלוח אינם נזוקין ולכך בעם מלחמה דשכיח הזקא אי אפשר לבנות בית המקדש לעלות לרגל פן יבחו זרים חלו כי שכיח הזקא אמנם כאשר תזוח מכל איב ח"כ לא שכיח הזקא וסוכל לעלות לרגל כי אז שלוח מלוח אינם נזוקין לכך תבנה אז בית הבחירה לעבוד עם לה' : לשבן שמו עם וגו' לעיל כתיב לשום שמו עם ופירש רש"י דלעיל מיירי במשקן שילה וכלן מיירי בבית עולמים וסא דפינה הגשון נראה הפירוש לשק קרוי על שם משקן שנחמסק דהא עשההרצו הקב"ה את בית המקדש יתמשקן אזי חזי השם של לבנות את בית הבחירה ולכך בזמן הזה אין מתמשקין רק בחזי שם היינו שם י"ה אבל ו"ה נתמשקן עד שיבנה בית מקדשנו במהרה צמינו ואלו יהיה השם שלם כנחחילה וח"כ הוי

לשבן שמו עבור השם דהינו לבנות בית הבחירה אבל לעיל מיירי במשקן שילה דנח שייך זה כלל לכך כתיב לשום שמו :

ובל מבחר נדריכם אשר חדרו לה' נראה לבאר דאיתא בגמרא אמר ר' ישמעאל לכשיבנה בית המקדש אביא חטאת שמייה ויש להבין הא איתא בגמרא כל העוסק בחזרת חטאת כאלו הקריב חטאת ור"י בלתי ספק שהיה עוסק בחזרת חטאת כאלו הקריב חטאת ומה על דעמו להקריב דווקא קרבן ממש ויעוד למה דייק שמייה דווקא מה לי אם שמייה אם רזה הוא לרזון לפי ס' ונראה דאיתא בגמרא דרגינן היו לומר צימי הקדמונים קודם היימוד חיה מילתא דבדיחותא ולבאר דרך הגיה ליתן טעם לזה דאמרו חז"ל שיחת חוגין של ס"ה לריכין לימוד כי לפי קדושת ישראל חסור להם לבנות שיחת חולין כלל אל באמת מפני מה תיקנו לשוח מילתא דבדיחותא קודם הלימוד רק דאיתא דבכל המנות תיקנו חכמים ליתן חלק נסם שלא יקטרג על יבדאל ולכך כהפילין תיקנו כיהיו השטרות מגולין קלת והיה בלימוד אין לס"א חלק בה כלל ולכך תיקנו לומר חיה מילתא דבדיחותא קודם היימוד וזה שאמר רבי ישמעאל לכשיבנ' בית המקדש אביא חטאת שמייה דכאמילא זו באמת יש כח קלת לס"א ולכך לא ריה לעסוק בחזרת חטאת כי מה חלק יגיע לס"א ממנו רק בחטאת מעלי' שזה נחבל לכהנים ועתה אבאר הפסוק דלעיל בפסוק דמיירי במשקן שילה לא כתיב כלל וכל מבחר נדריכם רק כ"א דמיירי בבית עולמים דהנה ידוע מה שכתבו חכמי הפילוסופים שבשר שמייה ממחר יורג להסריח מבשר כחוש ואיתא במפרשים דמבחר היינו בשר שמן ואיתא בפרקי אבות דלאחד מעשרה מיסים שמשעו לאבותינו לבהמ"ק הוא שלא השריח בשר הקודש מעולם ולכך לעיל קאי על משקן שילה דאם יקריבו מבחר שהוא בשר שמן יסריח דנמשקן שילה לא היה זה הגם כלל ולכך באמת היו מקריבין בהמות כחושות אבל כאן דמסחעי קרא בבית עולמים ובאמת היו יכולין להקריב אפילו בשר שמן ולכך כתיב כל מבחר נדריכם היינו בהמות שמינות ועוצות :

ושמחתם לפני ס' אלקיכם וגו' והלוי אשר בשעריכם כי אין לו חלק וגחלה אהכם

ליקוטי אמרים

אוצר החכמה

עדיפי מעשה דבור ומחשבות אלו מנפש החיונית
הבהמית בעצמה והבל כאשר לבל נשפע ונמשך
ממדרגה השנית שבקליפות וסמרא אדרא שהיא קליפה
רביעית הנקראת קליפת נוגה שבעולם הזה הנקרא
עולם העשיה חבו ככולו רע רק מעט טוב מעורב
בתוכה [שממנה באות מוחת סיבות שבנפש הבהמית
שבישראל כמ"ש לעיל] והיא בחי' ממוצעת בין שלש
קליפות הטמאות למדי ובין בחי' ומדרגת הקדושה
ולכן פעמים שהיא נכללת בשלש קליפות הטמאות
[כמ"ש בע"ח שעד מ"ס ריש פ"ד בשם הזהר] ופעמים
שהיא נכללת ועולה בבחי' ומדרגת הקדושה דהיינו
בשהטוב המעורב בה נתברך מהרע ונובר ועולה
ונכלל בקדושה כגון ד"ט האוכל בשרא שמינא דתורא
ושוחה יין מבישם להחזיב דעתו לה' ולתורתו כדאמר
רבא תמרא ודיחא טו' או בשביל כדי לקיים מצות ענג
שבת וי"ט אזי נתברך חזת הבשר והיין שהיה נשפע
מקליפת נוגה ועולה לה' כעולה וכקרבן. וכן האומר
מילתא דבריחחא לפקח דעתו ולשמח לבו לה'
ולתורתו ועבודתו שצריכים להיות בשמחה וכמו
שעשה רבא לתלמידו שאמר לפנייהם מילתא
דבריחחא תחלה ובהדי רבנן. אך מי שהוא בזוללי
בשר וסובאי יין למלאת תאות גופו ונפשו הבהמית
שהוא בחי' יסוד המים מארבע יסודות הרעים שבה
שממנו מדת התאוה הנה ע"י זה יורד חזת הבשר והיין
שבקרבו ונכלל לפי שעה ברע גמור שבשליש קליפות
הטמאות וגופו נעשה להן לבוש ומרכבה לפי שעה עד
אשר ישוב האדם ויחזור לעבודת ה' ולתורתו כי לפי
שהיה

הקרה עח

פְּשׁוּמֵי מִה שְׁאֵמֵר לוֹ הַקְּבִ"ה לְדוֹד כִּי עוֹב יוֹם בְּחֶלְרִיךְ שְׂעוֹב לִי יוֹם אֶחָד שְׂאֵסֶה יִשָּׁב וְעוֹסֵק בְּחֹרֶה מֵאֲלֵף עוֹלוֹת שְׁמַחֵי שְׁלֹמֶה בֶּנְךְ לְהַקְרִיב לִפְנֵי ע"ג הַמִּזְבֵּחַ, מִשּׁוּם שְׁלֹמֶה לֹא לָמַד כֹּל כֶּךָ כִּמוֹ שְׂעוּשִׁים הֵרַבֵּה שְׂחָיו לִמְרַע עַל שְׁלֹמֶה שֶׁהָיָה גָדוֹל בְּחֹרֶה יוֹסֵר מִכָּל אִדָּם שֶׁהָיָה עוֹקֵר חֲמִמָּה הוּא הִכְמִיחַ הַחֹרֶה שְׂדֵרָאֵי גַם ע"ז וְאֵמֵר וַיִּחַכְּ מִכָּל הַאִדָּם, וַיִּשְׁיֵן בְּעִינֵיכֶם דָּף כִּיֹּא שֶׁאִ"ר הַמְּנוּחָה עַל הַקְּרָא וַיִּדְבֵר שְׁלֹשָׁה אֲלָפִים מֵשֶׁל וַיְהִי שִׂירָה חֲמֵשֶׁה וְאֲלֵף מֵאֲמֵד שְׁאֵמֵר שְׁלֹמֶה עַל כָּל דְּבַר וְדַבֵּר וְדַבֵּר עַל הַחֹרֶה שְׁלֹשָׁה אֲלָפִים מֵשֶׁל עַל כָּל דְּבַר וְדַבֵּר בֶּל סוֹפְרִים חֲמֵשֶׁה וְאֲלֵף עֶשְׂרִים, וְגַם לִימֵד לְאַחֲרֵים הֵרַבֵּה כְּדֹרֶשׁ רַבָּה חֲמֵס עוֹד לִימֵד דַּעַת אֵת הַעַם דְּלִאֲנִימֵרִים בְּסוּמֵי עֶשְׂרִים וְאַסְבְּרָה בְּמֵאֵי דְדַמְנוּ לִיהֵ, אֲבָל הַטּוֹבִים הוּא שְׁהוּם שְׂדוּד הוּא כְּרִי יוֹסֵה גַם הַחֹרֶה דָּרָה שְׁלֵמוֹד בְּיוֹם הַבּוֹא וַיְהִיֵּה חֹרֶת שְׁהִיבֵם וּבְשִׁימוֹת יוֹסֵה רַק חֹרֶת שְׁלֹמֶה, אֲךָ שִׁיחֻסְפֵךְ בְּמִקְוֵם חֹרֶת דוֹד הַאֲלֵף עוֹלוֹת שְׁעֵלֶה שְׁלֹמֶה, שׁוֹה לֹא עֵשֶׂה דוֹד שְׂע"ז אֵמֵר לוֹ הַקְּבִ"ה שְׂעוֹב לִי תִלְמוּד חֹרֶה דְדוֹד וַיִּהְיֶה מֵהֲאֲלֵף עוֹלוֹת שִׁיבִיֵּה סַחַת נִמְוֹדוֹ.

וְכֹה שֶׁלֵּא אֵמֵר לוֹ הַקְּבִ"ה גַם עַל כִּקְשָׁתוֹ חֲמִיֵּת בְּע"ג מִכְּעֵסֶם שְׂאֵין מִלְכוּת נּוֹגַעַת בְּחִצְרָתָהּ אֲפִילוֹ כְּמֵלֶכֶת יִמְחָא, דִּהִיא חֲשִׁבְתָן דְּגַם לְהַחֲסִיר מִמֶּנְךְ רַחֲשָׁן וַיְהִינֶם לִמְנַךְ שֶׁנִּי אִיבֵא הַטַּעַם דְּאֵין מִלְכוּת נּוֹגַעַת בְּחִצְרָתָהּ אֲפִילוֹ כְּמֵלֶכֶת יִמְחָא בְּכִרְכּוֹת דָּף מ"ח בְּטַעַם שֶׁהֵרַבֵּה כְּנִשִּׁים לְדַבֵּר אֵל שְׂאוֹל שֶׁאִ"ר יוֹחֵק לְפִי שְׂאֵין מִלְכוּת נּוֹגַעַת בְּחִצְרָתָהּ וּפְרָש"י לְפִי שֶׁמִּשְׂאוֹל הָיָה מִנְהִיג אֵת יִשְׂרָאֵל וְשְׂאוֹל הָיָה נּוֹעַל הַכְּרָרֶה מִשְׂדַּעַר שְׂמוּאֵל אֵלָיו וְאוֹרֶךְ דְּבָרִים עֲכָב לְפִי שְׂעֵה עוֹי"ג, אִלוֹי הוּא דִּמְאֵתֵר שְׂבֹחַ לְרַחֵן שֶׁל הַמֶּלֶךְ וַיַּעֲבֹדֵהוּ הָיָה הַקְּבִ"ה מִקְבֵּל אֲף לְהַחֲסִיר קָלָה מִמִּלְכוּתוֹ, וְאֵין לִמְרַע דַּעֲדוּפֵא מוֹיִבֵּה אֵמֵר לִי הַקְּבִ"ה, דְּמ"מ יִקְשֵׁה עַל דוֹד דְּאֵחָרֵי שְׁאֵמֵר לוֹ הַקְּבִ"ה אֵין מִלְכוּת נּוֹגַעַת בְּחִצְרָתָהּ לֹא הָיָה לוֹ מוֹס לְשְׂאוֹל עוֹד, וְלִכֵּן מוֹבְרַחִין לִמְרַע שְׂמַנְד שְׂרַחֵב בֶּנְךְ שְׂאֵל, וְכִיּוֹן שֶׁלֵּא כְּשִׁיב לוֹ הַקְּבִ"ה דָּהֵב נְמִי הוּא בְּגַלֵּל אֵין מִלְכוּת נּוֹגַעַת בְּחִצְרָתָהּ אֲפִילוֹ בְּשִׁבֵּל רַחֵן וְאוֹרֶךְ מֶלֶךְ הַרְאֵשָׁן רִיךְ לִמְרַע שֶׁן הוּא גַם אִלִּיבֵא דְאֵמֵת מֵאֵתֵר שֶׁלֵּא כְּשִׁיב לוֹ הַקְּבִ"ה עוֹד הַטַּעַם הָאֵין מִלְכוּת נּוֹגַעַת בְּחִצְרָתָהּ, וַעֲרִיין ל"ג.

הַטּוֹבִים הוּא שְׁהוּם שְׂדוּד הוּא כְּרִי יוֹסֵה גַם הַחֹרֶת דָּרָה שְׁלֵמוֹד בְּיוֹם הַבּוֹא וַיְהִיֵּה חֹרֶת שְׁהִיבֵם וּבְשִׁימוֹת יוֹסֵה רַק חֹרֶת שְׁלֹמֶה, אֲךָ שִׁיחֻסְפֵךְ בְּמִקְוֵם חֹרֶת דוֹד הַאֲלֵף עוֹלוֹת שְׁעֵלֶה שְׁלֹמֶה, שׁוֹה לֹא עֵשֶׂה דוֹד שְׂע"ז אֵמֵר לוֹ הַקְּבִ"ה שְׂעוֹב לִי תִלְמוּד חֹרֶה דְדוֹד וַיִּהְיֶה מֵהֲאֲלֵף עוֹלוֹת שִׁיבִיֵּה סַחַת נִמְוֹדוֹ.

וְכֹה שֶׁלֵּא אֵמֵר לוֹ הַקְּבִ"ה גַם עַל כִּקְשָׁתוֹ חֲמִיֵּת בְּע"ג מִכְּעֵסֶם שְׂאֵין מִלְכוּת נּוֹגַעַת בְּחִצְרָתָהּ אֲפִילוֹ כְּמֵלֶכֶת יִמְחָא, דִּהִיא חֲשִׁבְתָן דְּגַם לְהַחֲסִיר מִמֶּנְךְ רַחֲשָׁן וַיְהִינֶם לִמְנַךְ שֶׁנִּי אִיבֵא הַטַּעַם דְּאֵין מִלְכוּת נּוֹגַעַת בְּחִצְרָתָהּ אֲפִילוֹ כְּמֵלֶכֶת יִמְחָא בְּכִרְכּוֹת דָּף מ"ח בְּטַעַם שֶׁהֵרַבֵּה כְּנִשִּׁים לְדַבֵּר אֵל שְׂאוֹל שֶׁאִ"ר יוֹחֵק לְפִי שְׂאֵין מִלְכוּת נּוֹגַעַת בְּחִצְרָתָהּ וּפְרָש"י לְפִי שֶׁמִּשְׂאוֹל הָיָה מִנְהִיג אֵת יִשְׂרָאֵל וְשְׂאוֹל הָיָה נּוֹעַל הַכְּרָרֶה מִשְׂדַּעַר שְׂמוּאֵל אֵלָיו וְאוֹרֶךְ דְּבָרִים עֲכָב לְפִי שְׂעֵה עוֹי"ג, אִלוֹי הוּא דִּמְאֵתֵר שְׂבֹחַ לְרַחֵן שֶׁל הַמֶּלֶךְ וַיַּעֲבֹדֵהוּ הָיָה הַקְּבִ"ה מִקְבֵּל אֲף לְהַחֲסִיר קָלָה מִמִּלְכוּתוֹ, וְאֵין לִמְרַע דַּעֲדוּפֵא מוֹיִבֵּה אֵמֵר לִי הַקְּבִ"ה, דְּמ"מ יִקְשֵׁה עַל דוֹד דְּאֵחָרֵי שְׁאֵמֵר לוֹ הַקְּבִ"ה אֵין מִלְכוּת נּוֹגַעַת בְּחִצְרָתָהּ לֹא הָיָה לוֹ מוֹס לְשְׂאוֹל עוֹד, וְלִכֵּן מוֹבְרַחִין לִמְרַע שְׂמַנְד שְׂרַחֵב בֶּנְךְ שְׂאֵל, וְכִיּוֹן שֶׁלֵּא כְּשִׁיב לוֹ הַקְּבִ"ה דָּהֵב נְמִי הוּא בְּגַלֵּל אֵין מִלְכוּת נּוֹגַעַת בְּחִצְרָתָהּ אֲפִילוֹ בְּשִׁבֵּל רַחֵן וְאוֹרֶךְ מֶלֶךְ הַרְאֵשָׁן רִיךְ לִמְרַע שֶׁן הוּא גַם אִלִּיבֵא דְאֵמֵת מֵאֵתֵר שֶׁלֵּא כְּשִׁיב לוֹ הַקְּבִ"ה עוֹד הַטַּעַם הָאֵין מִלְכוּת נּוֹגַעַת בְּחִצְרָתָהּ, וַעֲרִיין ל"ג.

הקרה פ

כְּבֹאֲרָה פִּירוּשׁ שְׂמַחָה שֶׁל מֵלוֹה הִם הַשְּׂמַחָה בְּמֵלוֹת שְׁלֵשׁוֹתֵינוּ לַעֲשׂוֹת בְּשְׂמַחָה כְּפְרָש"י כְּגוֹן הַכּוֹסֹת כֹּלֵה וְכֹהֵל דְּשְׂמַחַת בֵּית הַשְּׂאוֹלֶבֶת וְגַם כֹּל יו"ט אִיבֵא חוּצַת שְׂמַחָה שְׂכַחַת הַרְמַב"ם בְּסוֹף פ"ח מְלֻבֵּב הַשְּׂמַחָה שִׁשְׁמַח אִדָּם בְּעִשְׂיִית הַמֵּלוֹה וּבְשִׁבְעָה הִי שְׂמַח בְּכֵן עוֹדֵה גְדוּלָּה הוּא, לְשׁוֹן שְׂמַח בְּכֵן הָיִינוּ שְׂמַח בְּאֵלֵי הַמֵּלוֹת שְׂמַח לְשְׂמַח בְּהֵן, וְכֵן מִשְׂכִּי אֲחִ"כ וְכֵן

הקרה עט

פִּירוּשׁ רְחוּמֵי שֶׁל רַש"י דָּהֵב שְׁאֵמֵר שְׁלֹמֶה כִּי לִכְבוֹד הוּא עוֹב מִן הָאֲרִיִּים הַמֵּת הוּא מִמֵּה שְׁהַדְּיָנוּ

דברות משה שבת חקמו

המגים דעתו וחולק כבוד לעלמו ומחכמו צטונו
 צמקומות אל, לשון צמקומות אלו היוו צמקומות צטוה
 לשמות שם, ומש"כ במ"מ ועיקר הדבר הוא שאין ראוי
 לו לחדם לעשית המלות מלד שהן הוציח עליו והוא
 מידרח ואנוס בעשייתן אלה חייב לעשותן והוא שמה
 בעשייתן, נראה שאינו פירוש על לשון הרמב"ם דברי
 הרמב"ם לא אחר אלה במלות שצריך לשמות צמטשה
 ממש כמו צנוניה וצמורה וצקודה כמו שכתב צה"ג
 שזה ליכא בכל המלות אלה במלות פרטיות, אבל המ"מ
 הא חיינו צממחה הנו צמטיות מלוה שזה איכא בכל
 מלות שטובה האדם, ופירוש ועיקר הדבר שכתב המ"מ
 נראה שהוא על הקרא תחת אשר לא עבדת צמטוה
 הרמב"ם על מלות שמה צמטשים שמתחייבו צו"ט
 וצממחה בית השואבה, שציקר הדבר קאי על המלות
 ואיירי צממחה אל, והוא כעין השגה על הרמב"ם אבל
 לא נחש זה צלשון השגה משום דגם השמחה צמטשים
 צמלות שמתחייבו לשמות נכלל בקרא זה.

שהוא צממחה שפלט השמחה הוא ממשה מלוה
 צממחה כנה פרש"י ושמחה יו"ט והמחה בית
 השואבה דנקט הרמב"ם, וגם צממחה של רשות
 שבהכוונה בית להשראת שכינה ולהבין הכללה, ולכן
 פרש"י על הא דקחו לי מגן דליתע מלוה היא להשרות
 עליו שכינה, שהוקשה לו דהא עלם השמחה הוא של
 רשות ופי' שצבצו הבוניה להשראת שכינה נחשב זה
 שמחה של מלוה שהוא צממחה הרמב"ם צממחה דעות
 של ממשה רשות ששעשה לכוונה לצמד את ה' נחשב
 גם צממחה הרשות שטובה עובד את ה'.

והנראה שזה יראה לכן ללמד שאין שכינה שרה
 אלא מחוק דבר שמחה של מלוה דאיך למדנו זה
 מקראי וקבלת, ודוחק לומר שהוא אינו דוקט ללמדך
 בעסקים דף קי"ז שאלו לוד וממור מלמד ששרחה
 עליו שכינה ואח"כ אמר שירה וממור לוד מלמד
 שאלו שירה ואח"כ שרחה שכינה שהשירה של דוד היא
 שירה של מלוה שכל שירותיו היו שירות והשבחוח
 להקב"ה שכן אמר ללמדך שמקרא זה שנוטין דחס
 נודמן דלא היה שמה מלוה טעם לא שרחה עליו
 שכינה עד שאמר תחלה שירה לשמה נפשו ואח"כ שרחה
 עליו שכינה ע"ז דהא גם שם ליכא רחיק דחולי אף
 צממחה בעלמא היתה שרחה השכינה אבל דוד כל
 עניני הרשות היה עושה כדי לעבוד את ה' כדכתב
 הרמב"ם כדי שיהיה עובד את ה' חמיר, ולכן בשאר
 שירה אמר צמד לכוונה להשראת השכינה, אבל אפשר
 שאלו היה חומר שירה לשמחה דרשות בעלמא שרחה
 להיות שמה להגותו ממי יהיה שירה השכינה עליו,
 אבל הרחיק ובהקראי הוא מקרא דקהלת דלמד ולשמחה
 מה זה עושה, דחוקי צממחה שאינה של מלוה שבהכוונה
 חייבה על של ענינה היו אלה על של רשות ממי מה זה
 עושה ואם יהיה שמחה דרשות מציחה להשראת שכינה
 ינהבין הכללה הוא עושה רצוה, ואף אם ימנע שמוצי
 על צי"ח שאין עוסקין צמחה הי"ל שהוא בכל, ולכן
 מפרש בגמרא שכוונת קבלת הוא אף לעובקים צמורה
 ולנתיחים שהשמחה אינו עושה כלום, שזה ללמדך
 ששמחה הרשות אינה מושלת כלום אלה השמחה של
 מלוה שהוא בין שבהשמחה בעלמא הוא מעשה מלוה
 שמה צממחה שצטונו לשמות צהן בין כשעלם השמחה
 הוא של רשות אבל צמחה הוא כדי להשרות עליו
 שכינה וכדי להבין הכללה, ומקראי וקהלת היה אפשר
 לומר דדוקא שמחה כזו שהשמחה היא עלם מלוה לכן
 הולך נהציח מקחו לי מגן דליתע ששרחה עליו
 שכינה שאם שמחה שצטונו היא שן רשות לא היתה
 מושלת אף צמחה למלוה היה זה פתורה לצברי
 קבלת, ואח"כ רחיק שגם זה נחשב שמחה של מלוה
 דפרש"י והוא מטעם שכתב הרמב"ם צפ"ג מדרשות.

אבל צממחה שאף שמחה של רשות ממש דאינו
 יום חייב צממחה ואינו עושה מעשה חייב
 צממחה, אלא שמה שמחה של רשות ממש אבל עושה
 רוחה לכוונה שיוטיל לו לעשות המנוה שרחה לעשות
 צממחה ממי היא השמחה של מלוה שרחה חליטע אמר
 שיקחו לי מגן שזהו מעשה רשות ממש אבל כיון שזה
 מזה להשראת שכינה נקרא זה שמחה של מלוה והוא
 ככל מעשה הרשות שאלו עושה שבהכוונה הוא שיוכל
 לעשות מלוה הש"י שכתב הרמב"ם צפ"ג מדרשות הי"ז
 צריך האדם שיתון לבו וכל מעשיו שלם לידע את השם
 צרוך הוא צמד ויחיה שבתו יקמו ודברו כהן לעומת
 זה דבר מסיק צה"ג נמלא המהלך בדרך זה כל ימיו
 עובד את ה' חמיר חפיו צמטה שמועה ויוקן ואפילו
 צמטה שצוטל מפני שמהשגתו צמד כדי שיהיה לרצו
 עד שיהיה גופו שלם לעבוד את ה', וכן הוא צמחה
 השמחה של מלוה שהיה צמליטע שמה שמחה של רשות
 לכוונה הרחיק להשראת השכינה, וכן הא הוא השמחה
 לדבר כללה שא"ר יכורה דברי מניח הגמרא ע"ז
 מצד דמקמי דפחה לבי לרצון אמר מליחא דבדימוחא
 וצדחי רצון הרי היה זה צממחה דרשות ממש לכוונה
 הכוונה שייצו יותר הכללה שזה נקרא שמחה של
 מלוה, אבל יש חלק דעניני הרשות שכתב הרמב"ם
 לענין החופלה שנטעם צרוח צממחה וע"י שכינה נחש
 דעתי והדומה נעשה גם צלל צמחה ששעשה זה כדי שיהיה
 גופו שלם לעבוד את ה', אף שלא נחשב עובד את
 ה' צממחה ושינוה גופייהו, ואכא לגבי שמחה שאיכא
 מה מושלת להשראת שכינה ולהבין את הכללה בלמודו
 לא תושיל שישמחה שמחה בעלמא שלא לכוונה זו, משום
 דאין השכינה שירה אלא מחוק דבר שמחה של מלוה.